

A 1564/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1

Udvalgsforslag om et Nordisk uddannelsestopmøde

1. Udvalgets forslag

Kultur- og Uddannelsesudvalget foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at planlægge og gennemføre et Nordisk Uddannelsestopmøde, efter amerikansk-/OECD/EI forbillede: *International Summit on the Teaching Profession*, hvortil alle relevante nordiske uddannelsesaktører, herunder regeringsrepræsentanter, repræsentanter fra pædagogernes og lærernes faglige organisationer, elev- og forældreorganisationer samt forskere inviteres til at deltage. Topmødet skal markere startskuddet for et kontinuerligt, politisk forankret uddannelsessamarbejde på tværs af Norden

at Nordisk Ministerråd under hensyntagen til de i forslaget fremførte synspunkter, forpligtiger sig til at igangsætte omfattende initiativer på baggrund af konferencens slutresultater og resolutioner i det fortsatte fællesnordiske uddannelsessamarbejde, herunder at nye forslag om samarbejds- og dialogformer indarbejdes i ministerrådets fortsatte projektportefølje

2. Indledning

Den nordiske velfærdsmodel har vist sig at være økonomisk bæredygtig. Men den nordiske velfærdsmodel er under pres, og det skaber behov for målrettede politiske prioriteringer, ikke mindst inden for uddannelsessektoren. Uddannelse er en af hjørnestenene i et nordisk velfærdssamfund. Velfærdssamfundet er afhængig af en befolkning, som er uddannet til at klare sig i en globaliseret verden. Uddannelser tilfører samfundet øget vækst og velstand i form af øget produktivitet. Det genererer positive afkast og værditilvækst, når der sammenlignes med personer, der ikke har fuldført uddannelse.

Samtidig har uddannelserne en direkte positiv effekt på de offentlige finanser. Hver uddannet borger vil sammenlignet med en ufaglært borger i gennemsnit bidrage med ca. 2 - 6 mio. flere DKK til de offentlige finanser set henover et helt livsforløb. Derfor er uddannelse en god og sikker investering for både samfundet og den enkelte borger. Dels medfører uddannelse stigende produktivitet, og dels sikrer uddannelse en god tilknytning til arbejdsmarkedet. Begge dele er med til at sikre en højere vækst og velstand til samfundet. Flere makroøkonomiske prognoser peger på, at efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft falder markant på fremtidens arbejdsmarked.

Nordisk Råd

A 1564/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1

Økonomer har tillige påpeget, at de nordiske lande generelt investerer nok i uddannelse, men ikke får fuldt udbytte af investeringerne. Alt for mange gennemfører ikke en erhvervskompetencegivende uddannelse og blandt andet PISA-undersøgelser viser, at en del af de nordiske lande producerer en alt for stor restgruppe, der ikke tilegner sig de nødvendige kompetencer til at kunne klare sig i videre uddannelse. Den nordiske velfærdsmodel er afhængig af, at langt størstedelen af befolkningen besidder relevante kompetencer og et uddannelsesniveau, der matcher samfundets behov. Derfor er det en af de nordiske landes absolut største udfordringer at få uddannelsessektoren til at fungere langt bedre og få mere ud af de resourcer man investerer heri.

Et fokus på, at de nye generationer skal uddanne sig akademisk vil imidlertid kun være en del af løsningen. Der er fortsat behov for erhvervsuddannede personer i relativt stort omfang, og der er samtidig behov for, at de unge oparbejder kompetencer inden for innovation og entreprenørskab. Der er tillige behov for at skabe en større sammenhæng mellem hele uddannelsessystemet, erhvervsliv og forskning – den såkaldt kundskabstriangel (*knowledge triangle*). Kundskabstriangel er en måde at skabe synergi mellem de tre områder. Yderligere bør et nordisk uddannelses-samarbejde både omfatte det politiske, det videnskabelige og det praktiske niveau.

Et nordisk samarbejde på uddannelsesområdet skal for at skabe effekt omfatte hele sektoren og dens aktører samt samarbejde med vigtige relaterede områder som arbejdsmarkeds-, erhvervs- og forskningssektorerne. Den nye måde at tænke uddannelse og skole på, vil ophæve de snævre nationale rammer som traditionelt har været omdrejningspunkt for uddannelse og pædagogik i Norden. Udover det nordiske fokus skal samarbejdet også omfatte et internationalt udsyn med særligt blik for værdien i nordiske erfaringer og viden samt med en forståelse af uddannelses betydning for samfundet og dets økonomi.

Et nordisk initiativ på uddannelsesområdet vil således både have en *top-down* og et *bottom-up*-tilgang. Der er behov for nogle tydelige politiske målsætninger: *Benchmarks* defineret ud fra de nordiske landes fælles behov for at klare sig i den globale konkurrence, hvor de succesfulde nordiske værdier og tilgange er intakte. Det vil sige udvikling af nordiske *benchmarks* inden for uddannelse som man eksempelvis har det i EU-2020 initiativet, men med målsætninger tilpasset den nordiske virkelighed så der derigennem kan opnås resultater ikke mindst på baggrund af Nordens fælles forudsætninger, der skaber grundlag for erfaringsudveksling. Samtidig vil en *bottom-up*-orienteret implementering af metoder og redskaber til at nå de fællesnordiske politiske målsætninger være afgørende for at udvikle bæredygtige praksisser og ikke mindst den nødvendige forankring.

Der vil være tale om en proces, hvor der er behov for at tænke nyt og anderledes såvel politisk som på praksisniveau. Den traditionelle nationale tænkning er ofte koblet sammen med internationalt samarbejde og udsyn. Denne kan udbygges yderligere – også på tværs af Norden for at sikre en

kritisk tilgang til nuværende praksis og med henblik på at nå de politiske målsætninger.

Særligt fokus bør rettes på den alt for store restgruppe, ofte drenge eller elever med indvandrebaggrund, som kræver særlig opmærksomhed. Der skal tydeligere fokus på, hvad der virker og ikke virker, og hvordan denne gruppe sikres reelt lige muligheder, det være sig muligheden for individuelle uddannelsesforløb i form af virksomhedsoplæring og entreprenørskabsfokus. En indsats på dette område vil givetvis også skabe opmærksomhed på behovet for kreative og praktiske fag i skolen samt behovet for fokus på bevægelse og sundhed som integrerede dimensioner i undervisning og pædagogik.

Uddannelse og dannelse er i det hele taget noget, der sker gennem hele livet. Derfor skal pædagogiske tilbud for førskolebørn integreres i uddannelsespolitikken med særlig fokus på at sikre, at alle får de bedste forudsætninger for at klare sig videre i uddannelsessystemet og samfundet, ligesom der skal etableres fungerende rammer for at sikre livslang læring for alle grupper i samfundet. Det stiller krav til mere fart på udvikling af anvendelsen af realkompetence og et uddannelsessystem der giver mange forskellige indgange til videre uddannelse og kompetenceudvikling.

3. Baggrund

For at sikre ovenstående fokus og prioriteringer, er der behov for en høj kvalitet i den uddannelsesvidenskabelige forskning i Norden. En rapport fra Nordisk Ministerråd har påpeget, at kvaliteten i forskning inden for uddannelsesfeltet i højere grad må kunne fokuseres og prioriteres. Dels er der for lidt kvantitativ forskning, dels er forskningen for spredt ud over for mange felter med det resultat til følge, at der ikke er højniveau-forskning på en række områder, samt at det internationale forsknings samarbejde ikke er tilstrækkelig udbredt. En tydeligere prioritering af forskningsressourcerne inden for uddannelsesvidenskab og beslægtede forskningsfelter må kunne iværksættes. Her kan et nordisk samarbejde bidrage til øget koordinering, højere kvalitet og dermed positive synergieffekter.

På baggrund af ovenstående kunne Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd i dialog og samarbejde sætte rammerne for et fælles nordisk uddannelsespolitisk initiativ. Principperne for et sådant initiativ kan være:

1. Et nordisk samarbejde om uddannelse skal sikre at de nordiske velfærdssamfund udvikler sig så de er fuldt konkurrencedygtige også globalt set
2. Initiativet er en operationel fortsættelse af Nordisk Ministerråds globaliseringsinitiativ inden for rammerne af prioriteringsbudgettet med 'Holdbar Velfærd' og forskningsprogrammet '*Education for Tomorrow*' som overordnede referencerammer
3. Initiativet har to tilgange:
 - a) en *top-down*, hvor det politiske niveau fastlægger nogle nordiske politiske målsætninger i form af *benchmarks* inden for det uddannelsespolitiske område, der skal bidrage til Nordens konkurrenceevne
 - b) en *bottom-up*, hvor aktører inden for uddannelse og pædagogik bidrager til at udvikle evidensbaseret praksis der blandt andet bidrager til at opfylde ovenstående *benchmarks*
4. Initiativet bygger på nordiske værdier som demokrati, ligestilling, lige muligheder, innovation og højt videns- og kundskabsniveau,

Nordisk Råd

A 1564/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1

men også på et internationalt udsyn med blik for vigtig viden og erfaringer fra den øvrige del af verden

Nordisk Råd

5. Optimering af ressourcer, der er investeret i uddannelsessektoren
6. Gennem et bevidst arbejde med kundskabstrianglen at skabe et synergigivende samarbejde mellem uddannelse, forskning og erhvervsliv, der skaber merværdi i Norden
7. Forskningsbaseret uddannelse af lærere og pædagoger for at sikre høj kvalitet i pædagogiske og uddannelsesstilbud
8. Evidensbaseret praksis i den pædagogiske sektor og uddannelsessektoren
9. Udvikling af den pædagogiske kultur ved at sikre national åbenhed og ved at fremme internationalt udsyn i effektive løsninger til uddannelserne
10. Fokus på udvikling af resultatgivende specialundervisning, og på at sikre, at alle børn og unge får det nødvendige udbytte af uddannelse og pædagogiske tilbud til at klare en erhvervskompetencegivende uddannelse
11. Opprioritering af erhvervsuddannelser og sikring af, at en innovations- og entreprenørskabsstrategi bliver en del heraf
12. Erfaringsudveksling, dialog og videndeling udbygges mellem de nordiske lande inden for det pædagogiske område
13. Udvikling af en nordisk strategi for at sikre høj kvalitet i uddannelsesvidenskabelig forskning i Norden
14. Udvikling af en IT-integreret pædagogik (eLearning), der fremmer gode faglige og pædagogiske resultater.

A 1564/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1

4. Kultur- og Uddannelsesudvalgets synspunkter

Det er udvalgets opfattelse, at der i det nordiske samarbejde bør sættes langt mere på et forpligtende og mere vidtgående uddannelsessamarbejde på højeste politiske niveau mellem de nordiske lande. De nordiske lande har betydelige udfordringer i forhold til at forhindre *drop-outs* og frafaldsproblematikker blandt elever i skolen og dermed sikre, at samtlige børn og unge opnår de nødvendige kvalifikationer og kompetencer for aktivt at kunne medvirke og indgå i fremtidens arbejdsmarked og velfærdssamfund i Norden.

Således foreslår udvalget, at Nordisk Ministerråd planlægger og afholder et KICK-OFF uddannelsesstopmøde/*Nordic Summit* (efter amerikansk-/OECD forbillede: *International Summit on the Teaching Profession*), hvortil alle relevante nordiske uddannelsesaktører, herunder regeringsrepræsentanter og repræsentanter fra lærernes faglige organisationer inviteres til at deltage. Formålet med at arrangere et nordisk uddannelsesstopmøde er at anvende nordiske erfaringer og samarbejde til at udvikle den pædagogiske og politiske praksis ud fra en erkendelse af de ensartede udfordringer de nordiske samfund og uddannelsessystemer står over for. Årsagen til, at det er meningsfyldt at gøre dette i en nordisk sammenhæng er, at de nordiske lande og samfund bygger på mange af de samme værdier, der ikke mindst afspejler sig i landenes uddannelsessystemer.

Konferencen arrangeres af Nordisk Ministerråd i et samarbejde med enkelte centrale aktører, som eksempelvis NLS (Nordiske lærerorganisationers

samarbejdsorgan – nordisk paraplyorganisation for pædagoger og lærere 0-18 år). Samarbejdet skal bidrage til at uddannelsespraktikere engageres i målsætningen for konferencen og det efterfølgende arbejde. Samtidig skal konferencen bidrage til at sætte fokus på, hvilke politiske prioriteringer der bør være for uddannelsespolitikken i de enkelte lande samt opstille relevante *benchmarks* for de nordiske landes uddannelsessystemer.

Nordisk Råd

A 1564/kultur

Fremlagt af:
Kultur- og
Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1

Topmødet skal markere startskuddet for et kontinuerligt uddannelsessamarbejde, der skal sikre et tættere forankret og politisk samarbejde mellem de enkelte uddannelsessystemer i Norden. De nordiske lande har brug for en veluddannet befolkning for at kunne konkurrere globalt. For at sikre fordybelse og forankring foreslås det, at der inden for konferencens og initiativets rammer sættes fokus på delaspæker som førskole, grundskole, ungdomsuddannelse, videregående uddannelse samt livslang læring. Målet er at bibeholde nationale særpræg og kendetegn i de enkelte nordiske landes uddannelsessystemer, og samtidig gennem synergivende samarbejde at udvikle landenes unikke uddannelsessystemer på baggrund af erfaringsdeling og identificering af best-practice, herunder at videreudvikle og fremme ny nordisk uddannelsesvidenskabelig forskning på højeste internationale niveau.

Topmødet skal opfylde følgende kriterier:

1. Topmøde skal være for politikere, praktikere og forskere inden for uddannelsesverden
2. Topmødet skal bidrage til at definere de vigtigste uddannelsespolitiske målsætninger og udfordringer, *benchmarks* samt fremme samarbejde mellem praktikere og forskere
3. Topmødet skal fremme samarbejde om udvikling af evidensbaseret *best-practice* inden for prioriterede områder gennem tværnordiske og tværfaglige netværk
4. Topmødet skal skabe et engagement hos involverede aktører gennem aktiv involvering af disse til at bidrage til at udvikle uddannelsessystemer, der fremmer nordiske værdier, vækst og konkurrenceevne
5. Topmødet skal skabe en neutral ramme med henblik på udvikling af uddannelsespolitik og -praksis i et bredt nordisk erfaringsgrundlag, der søger at fremme dialogen både mellem nationale uddannelsesaktører og på tværs af nordiske aktører
6. Topmødet og det fremadrettede samarbejde skal styrke de nordiske landes uddannelsessystemer, samfund og konkurrenceevne.

5. Konklusion

Afslutningsvis vil Kultur- og Uddannelsesudvalget gerne kvittere for de aktuelle uddannelsesinitiativer, som allerede er vedtaget inden for det officielle nordiske samarbejde, herunder eksempelvis den forskningsrettede satsning *'Education for Tomorrow'*. Imidlertid mener udvalget, at uddannelsespolitikken er så altafgørende for Nordens fremtidige velfærdssamfund og for Nordens globale position som en konkurrencekraftig region, at langt mere omfattende og gennemgribende politiske tiltag må igangsættes nu.

På baggrund af ovenstående foreslår Kultur- og Uddannelsesudvalget , at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at planlægge og gennemføre et Nordisk Uddannelsesstopmøde, efter amerikansk-/OECD/EI forbillede: *International Summit on the Teaching Profession*, hvortil alle relevante nordiske uddannelsesaktører, herunder regeringsrepræsentanter, repræsentanter fra pædagogernes og lærernes faglige organisationer, elev- og forældreorganisationer samt forskere inviteres til at deltage. Topmødet skal markere startskuddet for et kontinuerligt, politisk forankret uddannelsessamarbejde på tværs af Norden

at Nordisk Ministerråd under hensyntagen til de i forslaget fremførte synspunkter, forpligtiger sig til at igangsætte omfattende initiativer på baggrund af konferencens slutresultater og resolutioner i det fortsatte fællesnordiske uddannelsessamarbejde, herunder at nye forslag om samarbejds- og dialogformer indarbejdes i ministerrådets fortsatte projektportefølje

Göteborg den 27. september 2012

Bjørt Samuelsen (T)

Göran Montan (M)

Hans Frode Kielland Asmyhr (FrP)

Høgni Hoydal (T)

Maria Tolppanen (saf)

Olemic Thommessen (H)

Peter Johnsson (S)

Sinuhe Wallinheimo (saml)

Sjúrdur Skaale (Jvfl.)

Tuula Peltonen (sd)

Nordisk Råd

A 1564/kultur

Fremlagt af:

Kultur- og

Uddannelsesudvalget

J.nr. 12-00224-1